

Oponentský posudek k habilitační práci

Název práce: Metodologie autoevaluace školy

Habilitační práce předložená: PhDr. Martin Chvál, Ph.D.

Instituce: Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Datum: 20.02.2024

Popis práce:

Předkládaná habilitační práce poskytuje komplexní analýzu konceptu autoevaluace škol, procesu, který od 80. let 20. století získává na mezinárodní úrovni stále větší význam v kontextu rostoucího zájmu o kvalitu vzdělávání. Autoevaluace je zde efektivně prezentována jako klíčový nástroj pro zajištění a zlepšování kvality školního prostředí, umožňující školám provádět samostatné hodnocení svých vzdělávacích procesů a výsledků. Práce je rozdělena do sedmi kapitol.

První kapitola poskytuje historický přehled vývoje zájmu o kvalitu vzdělávání, od jeho artikulace v rámci OECD v 80. letech až po zavedení konceptu autoevaluace ve školách. Důraz je kladen na významné milníky, jako jsou doporučení Evropské komise a legislativní změny v České republice, které formalizovaly autoevaluaci jako součást školského managementu.

Ve druhé kapitole je zkoumána problematika hodnot v hodnotících procesech a upozorňuje na rizika manipulace s hodnocením, když nejsou hodnoty řádně reflektovány. Autor v ní diskutuje význam širšího pojetí kvality školy, které přesahuje čistě kvantitativní měření a zahrnuje hodnoty a potřeby všech na autoevaluaci školy zúčastněných stran jako jsou učitelé, žáci, a to ve společenském a sociálním kontextu školy.

Třetí kapitola představuje metodologické nároky na autoevaluaci škol. Rozlišuje mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem. Autor zdůrazňuje důležitost dodržování etických pravidel a zdůrazňuje nutnost adaptace metod podle kontextu školy.

Čtvrtá kapitola se věnuje kritériím kvality vzdělávání, jejich vývoji a aplikaci v praxi. Zavádí pojem analyticko-holistických kritérií a zdůrazňuje význam hodnot ve vzdělávacím procesu a jejich promítnutí do kvality školy.

Pátá kapitola detailně rozebírá samotný proces autoevaluace, jeho fáze, transparentnost a systematický přístup. Zvláštní pozornost je věnována možnostem zapojení různých aktérů do procesu a významu vyhodnocení výsledků pro další řízení školy.

Šestá kapitola se soustředí na využití testování v kontextu autoevaluace, přičemž diskutuje možnosti a omezení externích testů a význam interního sledování výsledků školy.

Sedmá kapitola syntetizuje hlavní poznatky z předchozích kapitol, reflektuje filozofické a epistemologické základy autoevaluace a zdůrazňuje význam hodnot a etiky v evaluaci. Tato kapitola také poukazuje na význam integrace různých výzkumných přístupů a metod pro získání uceleného pohledu na kvalitu školy.

Závěr a doporučení:

Předkládaná habilitační práce představuje významný příspěvek k teorii a praxi autoevaluace škol v Čechách. Díky komplexnímu zpracování je také cenným příspěvkem k procesu zajištění a zlepšování kvality vzdělávání. Téma autoevaluace školy je stále aktuální téma, jehož náročnost spočívá mimo jiné v absenci "hotových" teoretických modelů v Čechách a v nedostatku ucelených koncepcí a publikací srovnatelné komplexnosti i na mezinárodním poli. Toto podtrhuje její význam. Její hlavní hodnota spočívá v propojení filozofické, pedagogické, a psychologické úrovně autoevaluace školy, v propracovaném konceptu zahrnujícím metody měření kvality práce školy, možnosti vyhodnocení a statistické analýzy až po interpretaci získaných výsledků. Podobnou publikaci s tímto rozsahem od teoretického propracování po didakticky praxi srozumitelné návrhy realizace například v Německu nenacházíme. Práce je terminologicky adekvátní a obsahuje rozsáhlý přehled literatury, což svědčí o důkladné přípravě autora a jeho schopnosti orientovat se v dané problematice. A je významným příspěvkem k diskuzi o kvalitě vzdělávání a k jejímu zajišťování, a to jak v českém, tak v mezinárodním kontextu.

Závěrem tři podněty k diskusi:

- Zajímalo by mě, zda se autor zabýval otázkou, obranných psychických mechanismů a jejich působení na práci s negativními výsledky evaluace u ředitelů a učitelů.
- Nakolik by bylo možno při autoevaluaci školy využít autodiagnostického principu který spočívá ve srovnání předchozího sebeposouzení ředitele a učitelů na základě metod, které budou při evaluaci použity, což by zabraňovalo zpětnému zkreslení sebeposuzování.

- Tím se také otvírá teoretická diskuse o rozdílech a vlivu autoevaluace a evaluace školy a autoevaluace ve smyslu autodiagnostiky a evaluace ředitelů a učitelů uvnitř školy, na přijetí výsledků a na motivaci pro práci s výsledky.

Předkládanou habilitační práci doporučuji jednoznačně ke schválení.

Prof. Dr. Vladimír Hrabal